СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ VIII. — Мт. Кармель, Па. Четверг 4-го Сѣчня 1900. — Число 1.

КАЛЕНДАРЬ.

Ч. 10 муч. Критск.
П. Навечеріє Р. Евгенія
С. Рождество Христово
Н. Соборъ Богор., Іосифа
П. Стефана, Феодора
В. 20.000 мучениковъ.
С. Младенцевъ виел.

ЗМѢСТЪ.

Христосъ раждаєть ся! — Справы „Союза.“ — Дорогі Братя Русины въ Канадѣ. — Компанічні сторы. — Вѣсти зъ Канады. — Вѣсти изъ старого краю. — Новинки. Посмертні вѣсти. — Смѣшне. — Запла[ти] за „Свободу“. Фейлетонъ: Американьскій шляхтичь. — Стихъ: Колядки. — [Ого]лошеня.

Увага.

[Х]отячи приступити до [С]оюза“ най посылають [вст]упне и мѣсячне до ка[си]ра:

[М]r. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

[І] увѣдомлять секрета[ря] подъ адресою:
[R]ev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

[Хт]о хоче записати собѣ [є]динокУ, ✳ ✳ ✳ РУСКУ, ✳ РОБОТНИЧУ ГАЗЕТУ, пише на адресъ:
„SVOBODA“
P. O. Box 13
MT. CARMEL, PA.

[Х]ристосъ раждаєть ся!

[В]сѣмъ предплатникамъ [С]вободы“ жичимо весе[ли]хъ святъ Рождества [Хри]стового.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Дальше въ грудни р. 1899 приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючі нові члены:

		Число въ гол. книзѣ:
	Ansonia, Conn.	
95.	Скрипакъ Василь	517
96.	Горбаль Онуфрій	521
97.	Маджикъ Петро	869
98.	Павликъ Иванъ	872
99.	Бодакъ Иванъ	1657
100.	Борисъ Федоръ	1658
101.	Борошовичъ Иванъ	1658
102.	Глива Илько	1659
103.	Горбаль Кондратъ	1659
104.	Гошко Михаилъ	1660
105.	Цапъ Василь	1660
106.	Мазрошъ Никифоръ	1661
107.	Меркувачь Федоръ	1661
108.	Маджикъ Данько другій	1662
109.	„ Иванъ	1662
110.	Лизакъ Пелягія	1663
111.	Томцьо Анна	1663
112.	Тацинъ Теодозій	1664
113.	Танячь Антонія	1664
114.	Тузъ Єва	1665
115.	Шмайда Гнатъ	1665
116.	Журавъ Андрей	1666
117.	„ Лука	1666
118.	„ Никола	1667
119.	Хомковичъ Василь	1667
120.	Сидирякъ Дмитро	1668
121.	Старостякъ Осифъ	1668
	Rhone, Pa.	
122.	Бобакъ Иванъ	152
123.	Боднаръ Стефанъ	159
	Christopher, Pa.	
124.	Бекъ Мих. третій	58
125.	Грищенко Петро	58
126.	„ Иванъ	59
127.	Мацейко Андрей	59
128.	Полявка Стефанъ	60
129.	Скробала Антонъ	60
	Plymouth, Pa.	
130.	Вархолякъ Стефанъ	1669
131.	Куленичь Мих. другій	1669
132.	Лабякъ Теодоръ	1670
	McAdoo, Pa.	
133.	Бакча Иванъ	275
134.	Митришинъ Пилипъ	275
135.	Куземчакъ Кароль	282
136.	Зазуля Стефанъ	667
	Mt. Carmel, Pa.	
137.	Лабикъ Михайло	165
	Priceburg, Pa.	
138.	Гучь Теодоръ	1670
	Mayfield, Pa.	
139.	Мусява Стефанъ	122
140.	Бігунякъ Михаилъ	123
141.	Дзвончикъ Акифій	1671
142.	Корба Петро	1671
143.	Чайковскій Петро	1672
	St. Clair, Pa.	
144.	Каплунъ Кузьма	1079
145.	Пушкаверъ Иванъ	1079
146.	Микита Михайло	1672
	Rhamokin, Pa.	
147.	Полнякъ Андрей	1673
148.	Причакъ Яцко	1673
	Rendham, Pa.	
149.	Блащакъ Константинъ	1674
150.	Дѣдикъ Кирило	1674
151.	„ Доминеля	1675
152.	„ Павло	1675
153.	Дуфала Стефанъ	1676
154.	Гоцъ Титъ	1676

Ант. Бончевскій
секретарь

Квитъ

на $20 двайцять доляровъ, котрі я подписаный одержавъ зъ касы »Р. Н. Союза« яко посмертну запомогу по своѣй, помершой дитинѣ Василю.
Jersey City, N. J. 26. дек. 1899.

Пант. Количава.
ПРИ СВѢДКАХЪ:
К. Кирчовъ.
Д. Голодъ.

ДОРОГІ БРАТЯ РУСИНЫ ВЪ КАНАДѢ!

Зô всѣхъ сторôнъ наплывають до мене и до редакціи »Свободы« въ Mt. Carmel, Pa. листы, щобы я до васъ приѣхавъ. Уважайте, що оденъ місіонаръ на Канаду, се капля воды въ морѣ. А треба вамъ знати, що и я чоловѣкъ, що не жие вѣтромъ, анѣ не зъ желѣза, щобы мôгъ всюды бути. Вы всѣ потерпеливите ся, а ждати вамъ к о н ч е треба. Цѣлу мою увагу и працю звернувъ я поки що на Манітобу и на Вінніпеґъ. Ту околицю вже зъорганізовано а се важный пунктъ и ту мусить бути найперше священникъ. Доставъ я зъ краю вѣдомость, що въ лѣтѣ приѣде ту ще двохъ священниковъ.

Дальше треба вамъ знати, що я не привѣзъ зъ собою касы Ротшільда, що колѣя за дармо не перевозить, та що духомъ божимъ не жию. Вы кричите та пишете: Приѣдь, приѣдь! Але за що? Мусите заждати, ажъ буду мати грошѣ. Вы и [ла]ете на мене не маючи за що, тай я бы мôгъ нарѣкати на васъ, а сего не роблю. Перше мушу покôнчити справу въ Вінніпеґъ, Стуартборнъ, Гонорѣ, Брокенгедъ и Плезентгомъ.

Я писавъ уже кôлька разôвъ до Едны, щобъ люде вôдповѣли менѣ на поставлені мною пытаня, та не дождавъ ся вôдповѣди, а помимо того кличуть, щобъ приѣхати. Треба знати, що вертаный тікетъ зъ Вінніпеґъ до Едмонтонъ коштуе 88 доляровъ, а ихъ у мене нема, тай ще до того люта зима. Напишѣть до мене, якъ вы тамъ зъорганізовали ся, а дасть Богъ дождати тепла, я и у васъ буду.

О. Д. [illegible]

КОМПАНІЧНІ „сторы.“

Властителѣ копалень вугля суть мабуть найбôльшими вызыскувачами въ цѣлôмъ краю. Подвысшають они безнастанно свои доходы, обтинаючи робôтникамъ плату. Однакъ вуглеві магнаты не вдоволяють ся ще тыми доходами, а для побôльшеня ихъ повынаходили инші способы вызыску своихъ робôтниковъ, за помочію котрихъ вôдбирають имъ ще тыхъ нужденныхъ кôлька центôвъ, які одержали за свою важку и небезпечну працю въ нутрѣ землѣ.

Компаністы побудовали домы до вынайму и въ тыхъ норахъ зневолюють людей мешкати, здираючи за коморне кôлько имъ схоче ся. Не треба казати, якъ побудованы такі помешканя, пôдъ кождымъ взглядомъ не вигôдні, а деколи майже не можливі, бо на половину позападуваны, перегнилі, а крôзь стѣны передуває свобôдно вѣтеръ и дощь.

Однакъ властителѣ копалень найнесовѣстнѣйше вызыскують въ компанічныхъ »сторахъ«, въ котрыхъ робôтники мусять купувати за дорогі грошѣ все потрѣбне до житя.

Робôтники знають о тôмъ, що ихъ несовѣстно обдирають, та въ богато случаяхъ не можуть тому зарадити.

Вправдѣ истнують розпорядженя, що не позваляють въ декотрыхъ стейтахъ зневолювати робôтниковъ купувати въ такихъ »сторахъ«, а въ другихъ стейтахъ якъ пр. въ Пенсильвенія право впростъ зборонює компаністамъ заводити подобні сторы. Однакъ, якъ звычайно, компаніи не дуже клопочуть ся такими розпорядженями. Безличнôсть компаністôвъ пôдъ тымъ взглядомъ переходить неразъ всякі границѣ, що отверто насмѣхають ся зъ истнуючихъ розпоряджень.

Возьмѣмъ за примѣръ мѣсцевôсть звану »Redtown«, що положена 20 миль за Пітсбургомъ. Кольонію »Redtown« заложила компанія, котрой головнымъ акціонеромъ есть звѣстный Маркъ Ганна, сердечный пріятель президента McKinley-a. Въ той кольоніи, огородженой типомъ, мешкає до 600 робôтниковъ, жѣнокъ и дѣтей. Тамъ знаходить ся »сторъ«, що належить до якогось Сімана, а въ дѣйсности есть власностію компаніи. Копальники вугля куповали товары не тôлько въ тôмъ складѣ, але и у иншихъ купцѣвъ, а се, розумѣє ся, не подобалось компаніи.

Щобъ зневолити робôтниковъ купувати въ компанічнôмъ сторѣ, компанія приказала замкнути дверѣ въ парканѣ, вôдъокремлюючи въ той спосôбъ людей вôдъ свѣта. Компанія не числила на те, що виступить хто небудь противъ неи. Однакъ знайшовъ ся вôдважный чоловѣкъ, що рѣшивъ ся станути до борбы зъ компаніею и зневолити еи вôдчинити браму.

Чоловѣкомъ тымъ есть пекарь Йосифъ Келеръ, зъ сусѣдної мѣсцевости, котрый щоденно приѣздивъ до робôтниковъ и продававъ имъ хлѣбъ о много таньшій и лучшій. Коли одного дня приѣхавъ до кольоніи а брама була замкнена, розбивъ замокъ сокирою, знаючи, що мавъ до того право, бо компанія не смѣла зборонити приступу чужимъ купцямъ. Таке повторивъ ще кôлька разы, а опôсля заскарживъ компанію до суду. Хочь купець и люде подали немало доказôвъ противъ компаніи, однакъ, треба сумнѣватись, чи выграють що, бо компаністы, якъ грошевиті люде, вынайдуть тысячні способы, щобы поставити на своимъ та безкарно обходити право.

Такихъ компанічныхъ сторôвъ є богато по вуглевыхъ кольоніяхъ, а противъ нихъ повинні сильно выступити робôтники юнійні, тымъ больше, що за ними право и справедливôсть. Все-жь таке выступлене не лишить ся безъ наслѣдкôвъ, если пôднесесь протестъ противъ тому вызыскови на цѣлой лѣніи.

Вѣсти зъ Канады.

Канадійска місія.

Почуваюсь до обовязку подати до загальнои вѣдомости де-що про мою місію въ Канадѣ ажь до сего часу, доки я мôгъ ѣздити та доки не потиснули морозы и не зневолили мене перервати поѣздки.

Коли я вступивъ на канадійску землю, першою моєю стаціею бувъ Вінніпеґъ. Ту наші люде прилучені до польско-нѣмецко-ческо-руского(?) костела, а є ихъ тамъ до 150 родинъ. Для Русиновъ вôдспѣвавъ я св. Службу Божу, а опôсля черезъ цѣлый тыждень ходивъ вôдъ хаты до хаты, щобы пôзнати якъ имъ живе ся, які у нихъ бажаня та що менѣ розкажуть. Знайшовъ я богато знакомыхъ зô старого краю.

Першимъ бажанемъ було, щобъ була:

1) Руска церковь, 2) школа и 3) читальня.

Люде скаржились, що ихъ прилучено до костела, на котрый приказують платити, а за те обѣцяли, що якъ приѣде рускій священикъ, вôнъ може за те вôдправляти Богослужене.

Народъ вôдносився до того не симпатично, а въ конци треба намъ знати, въ якихъ вôдносинахъ живъ нашъ народъ въ старôмъ краю, та що то таке ті вспôльні храмы. Ту Нѣмцѣ, ту давні непрошені опѣкуны Полчки, ту Чехи — кождый має своє бажане, щобы Богослуженя вôдправлялись въ зрозумѣлой для него мовѣ. Теперь представлю я цѣлу справу обєктив-

(Продовжене на другôй сторонѣ).

Американьскій шляхтичь.

Образъ зъ житя рускихъ робôтниковъ
— въ 3. актахъ. —
Написавъ Стефанъ Макарь.

ОСОБЫ:

Иванъ Розвага.
Євка, его жѣнка.
Маруся, ихъ донька.
Михайло Чорный, (Словакъ).
Анна, его жѣнка.
Джорджъ Шибайголова.
Грицъ, Петро, Данько, Василь — молоді майнеры.
Зузі.
Детективъ.

Рѣчь дѣє ся въ малôй осадѣ копальнѣ вугля въ Пенсильвеніи.

АКТЪ І.

([С]цена представляє майнерску хату. Пôдъ стѣною довга лавка, [на] ней звиненый обрусъ, передъ лавкою довгій стôлъ и пару крѣ[сел]ъ, на стѣнѣ годинникъ и мале зеркало. Въ однôмъ кутѣ посу[ди]на на воду, въ другôмъ куферокъ).

СЦЕНА 1.
Євка опôсля Маруся.

Євка (стирає поспѣшно стôлъ мокрою шматою). Бодай я [бу]ла не дочикала ся бувати въ тôй проклятôй А[мери]цѣ! Я собѣ дурна гадала, що вôнъ ту, Богъ знає, [въ] якихъ статкахъ? а ту, диви! гаруй коло чужихъ людей вôдъ досвѣта до пôзнои ночи! А такъ писавъ, а такъ припрошувавъ: — Приѣдь, Евка, приѣдь, а и Марусю возьми зъ собою, бо такъ менѣ за вами банно, троха не згину. — А якъ вже захвалювавъ, що ту за статки, що за роскошѣ... Боже! хоть бы зъ каменя чоловѣкъ бувъ, то бы давъ за вѣру. (Дивить ся на годинникъ). Йой, та-жь то вже пята година, незадовго прійдуть зъ майнôвъ, а я ще навѣть не наставила теплои воды... (Кличе въ сторону дверей). Марусю, Марусю!

Маруся (за сценою): Чую, чую!

Євка. А ходи-но сюды скорше!

Маруся. Заразъ, заразъ!

Євка. Або то дѣвчище... Що я ту зъ нимъ вдѣю въ тôй дебрѣ тристенной? Въ краю була-бъ хоть выдала за якого марного газду; а ту?... (зôтхає, а опôсля бє ся кулакомъ въ чоло). Ей, палицею мене, палицею! Най бы я слухала кумы Федихи. А она менѣ все казала: Ей, кумо Евко, не збувайте вы зъ рукъ свого старого гнѣзда, та не пущайтесь, Богъ знає, помежи які люде та краѣ, бо будете гôрко жалувати, згадаєте моє слово! И правду казала кума, сгяту правдоньку ворожила. (Зôтхає глубоко и обтирає рукавомъ очи).

Маруся (надходить). Вамъ знову що такого, мамо? Вы все десь знайдете собѣ якусь тугу тай плачете не знати по що. Чого вы мене кликали?

Євка. Плачу, плачу... Хиба нема чого плакати? Нѣ ту людей якъ въ нашôмъ селѣ, нѣ ту церковцѣ святои, нѣ ничь... Прійде недѣленька свята, то сидимо дома якъ які кальвины, далѣ то й молитовъ позабуваємо. А ту ще гаруй тай гаруй на якісь чужі люде, такъ якъ бы я яка прачка або жидôвска помыйниця.

Маруся (зъ серцемъ). Хиба вамъ, мамо, каже хто такъ тяжко побиватись? Та-жь тато неразъ вамъ бесѣдували, що якъ дуже заходу, то можна вôддалити зо двохъ »бурдингерôвъ«.

Євка (зъ обуренємъ). Отъ видишь сѣ, о, вôддалити!.. Она бы йно вôддалювала, а сама сѣла въ тоту американьску колиску тай жвякала бы въ зубахъ якусь хоробу якъ тоті гамериканьскі нероби!... Радше вточила-бысь воды та нагрѣла для людей, а она буде ту зô мною до бесѣды ставати!

Маруся (здвигає плечима, бере посудину на воду и каже до себе йдучи): Мама все якісь такі чудні...

Євка (бѣгає то сюды, то туды, нѣбы пряче, опôсля кличе за Марусею). Марусю, а верни ся, я сама пôду за водою, а ты зроби ту порядокъ и закрый стôлъ!

Маруся (вертає ся, Євка, поспѣшно пôдиявши спôдницю, выбѣгає).

СЦЕНА 2.
Маруся (сама).

Маруся (бере обрусъ и накрыває стôлъ). И що ту бôльше робити? Все чисто, пороблене, а мама лишь заодно, щобъ крутити ся зъ кута въ кутъ. (Сѣдає пôдперши ся філютерно долонею). Гмъ, мама все йно воркочуть тай воркочуть на тоту Америку, а оно знову не така велика правда, що они бесѣдують. Мясиска повно якъ въ краю на Великдень, мешкати є де, а кождый вбраный якъ вокомонъ або панъ навчитель зъ нашого села... Та-жь я навѣть тата не познала, якъ ихъ першій разъ побачила!.. (Пôдсмѣхуючись). Але и я гарно приберу ся! Няньо дадуть менѣ грошей. (Затыкає уста фартушкомъ и дусить ся зô смѣху). Але, що я зъ тымъ страхополохомъ зробю? Якъ я его всаджу першій разъ на голову? Ану спробую, якъ буде выглядати. (Оглядає ся на всѣ боки, чи хто не йде, опôсля выймає зъ куферка жѣночій капелюхъ зъ великими перами. Бере его уважно, держить въ рукахъ, звернена до публики, и выбухає добродушнымъ смѣхомъ): Хи, хи хи! Та-жь то таке, якъ на ворôбцѣ! Якъ бы мама дôзнали ся, то бы мене вразъ зъ капелюхомъ выкинули. Ану якъ буду въ нѣмъ выглядати? (йде до зеркала и насаджує капелюхъ першій разъ неправильно, простує ся и оглядає ся) Овъ, щось недобре, (поправляє и пришпилює) такъ, теперь якъ разъ! (Оглядає ся на всѣ боки въ малôмъ зеркалѣ, до котрого то пôдносить голову, то спущає). Фи, чиста гамерицка панѣ! (цофає ся крокъ взадъ, кланяє ся до зеркала и пôдмахує обома руками наслѣдуючи тонкій голосъ): Хаптіту! Хаптіту! (Опôсля комічно проходжує ся по комнатѣ и вôдкланює ся на боки — по хвилицѣ) Охъ; якъ бы такъ мене старокрайскі дѣвчата побачили, то-жь то бы мы мали втѣхи, мали!... Есть, капелюхъ, есть, але якъ еще прійде довга сукня, така шелестяча, ажь тогды дивѣть ся на мене! (Проходжує ся, опôсля стає призадумуючись). Сукня, але жь бо то ще щось треба до сукнѣ... Ту въ поясѣ має еще щось прійти. Менѣ Грицъ казавъ, що гамерицкі дѣвчата мають якісь клямры замѣсть крайки, а тыми якъ стисне станъ, то буду така делікатна якъ паличка. А якже! Грицъ менѣ купить тоту клямру, вôнъ обѣцявъ — каже: я розпытаю за тымъ въ едного Англика, що его доньки вбирають ся въ такі клямры, то вôнъ и менѣ одну вôдпродасть. (Чути стукôтъ за дверима). Ой Боженьку, та-жь то вже зъ роботы йдуть, а я въ капелюсѣ. (Здоймає скоренько капелюхъ и бѣжить зъ нимъ до куфра сховати, опôсля утѣкає).

СЦЕНА 3.
Иванъ, Грицъ и Петро.

(Входять: Иванъ, Грицъ и Петро убрані по майнерски. Мовчки кладуть майнерки пôдъ лаву, кашкеты тежъ и сѣдають).

Иванъ (простує кости). О, Исусе Христе, якже-жь мене всѣ костиска болять, анѣ дотулити ся! Абы скоро вмыти ся тай заравъ въ стебло.

P 1

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна	$2.00
До старого краю	3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои).

но, нѣчого не додаючи, та пôсля того, що я чувъ и бачивъ, чого мусѣвъ держати ся та якъ поступати.

Каждый чоловѣкъ мае свои чувства религійнй, народнй и обрядовй, надъ котрыми характерно працюе. Тй чувства суть сильно розвиненй въ рускôмъ народѣ. У руского народа по чувствѣ религійнôмъ слѣдуе народне, що мовь ланцомъ сполучене зъ рускимъ обрядомъ. Хто Славянинъ, мае мати славяньскій обрядъ — се загальна засада правдивого Славянина. Обрядъ рускій держить нашъ народъ при его народности, а пр. Ормяне въ старôмъ краю, якъ зачали вôдправляти Богослуженя по латиньски, зникли якъ камфора, а нынѣ вправдѣ суть ще Ормяньскй приходства зô спольщеными та златинизоваными Ормянами, але они вже затратили народне и обрядове чувство. Такъ стало бы ся и зъ Русинами, еслибъ тй не боронили свого. Вôнъ хоче мати свою церковь, свое Богослужене, котре ему такъ любе, при котрôмъ вôнъ дѣйстно чуе ся щасливымъ.

Коли такъ, то треба подумати про руску церковь въ Вінніпегу. Вінніпегъ е великимъ мѣстомъ въ серединѣ Канады. Ту залагоджуть ся всѣ справы, а народъ рускій приходить ту найчисельнѣйше за своими справунками; есть ту иміграційный дôмъ, словомъ, столиця канадійскои Руси, а коли Поляки въ Бразиліи кажуть, що тамъ нова Польща, то мы кажѣмъ, що въ Канадѣ нова Русь.

Прійшла недѣля и я мавъ спѣвану Службу Божу пôдъ польскимъ костеломъ. Сейчасъ наступило непорозумѣне. Иншй народности, що нашого обряду нѣколи не бачили, а головно Поляки, що уважають себе за щось высшого, стали зъ нашихъ насмѣхатись. Рускй люде обидились тымъ, а на мітінгу ураджено вôдлучитись цѣлковито вôдъ польско-нѣмецко-ческого костела, а побудувати свою власну церковь. Выбрано церковный комітетъ и выслано письмо зъ подписами до архіепископа, що не хочуть вже бôльше бути парохіянами латиньского костела. Пôсля того вже вô второкъ замкнено передъ мною костелъ и проголошено мене бурителемъ порядку. Яка зъ того повстала борба, про те не хочу навѣть говорити, досить, що куплено мѣсце пôдъ будову церкви, школы и помешканя для священика. Розходить ся лишь о удержане для него. Бувъ я також въ поблизькихъ кольоніяхъ Гонорь, Брокенгедъ и тй мають вразъ зъ Вінніпегомъ становити одну церковну громаду. Рѣчь певна, що се стояло мене не мало працѣ, однакъ, за Божою помочію, усунулось неодну перешкоду.

Мушу ту ще про те згадати, що Русины въ Вінніпегъ, Гонорь и Брокенгедъ держать ся правдиво свого та старають ся о свою будучнôсть, однакъ не треба забувати, що то не Ню Йоркъ анѣ Пітсбургъ, анѣ взагалѣ Пенсильвенія, — ту народъ жіе зъ лихихъ заробкôвъ: рѣже дрова, робить по дорогахъ, а только декотрй працюють на желѣзницяхъ. Иншй зновь йдуть робити на секціи, але лишь черезъ лѣто. Зъ тои причины треба ту не малои помочи, а тую подали намъ Братя-Русины зъ Пенсильвенія.

Мы мусимо поволи поступати, щобъ громада не задовжила ся, бо ту въ Вінніпегу лишь оденъ Русинъ мае свôй власный дôмъ. Дасть Богъ, а невдовзѣ стане руска церковь, хочь и не така величава.

Stuartburn.

Се велика кольонія обôймаюча 28 квадратовыхъ миль, а до середины вôдъ желѣзницѣ 22 миль. Русины осѣли ту тому 3—4 роки. Земля ту камениста, однакъ близько заробки и то лишь разъ на рôкъ, коли йдуть на жнива до Менонітôвъ. Хто ту прійшовъ, а мае дорослй дѣти до працѣ, тому не зле веде ся. Дѣти заробляють, а батько порає ся коло фармы. Декотрй мають вже красну худобу, котру выпасають по фармахъ. Та кольонія майже заповнена, а землѣ не дають вже дармо хиба бы купивъ. Ту будують церковь, але рѣка, що перерѣзуе кольонію, наробила немало непорозумѣня мѣжь людьми. Однй хотѣлибъ мати церковь по одной сторонѣ рѣки, а другй по другôй. Бувъ я тамъ 14 днѣвъ, та ще не зъ усѣмъ упоравъ ся, бо Русины уперть, каждый хотѣвъ бы мати церковь на своѣй фармѣ. Зъ того повставъ немалый клопôтъ, а навѣть ураджено розôбрати церковь. Якъ се скôнчить ся, не знаю, бо годѣ было ждати на угоду громады.

Въ той часъ морозъ потисъ такъ, що на Службу Божу мало хто прійшовъ.

Загально справа стоить такъ: Нашъ чоловѣкъ думае ще теперь про свои конечнй потребы. Вôнъ бы бувъ вдоволеный, щобы була и церковь и священикъ и школа и читальня, та о недостатокъ грошей, розбивають ся навѣть найкраснй пляны. Ще здобувъ бы ся на 3—4 доляры, але на теперь и се ему за тяжко.

Моя гадка така, що ще зо два роки треба тамъ только доѣжджати, бо народъ ще не утримае священика. Якъ люде запоможуть ся трохи, тогдѣ можна буде осѣсти и вразъ зъ ними трудитись для загального добра. Народъ мусить прійти до того переконаня, що вôнъ самъ мусить старатись за себе, що тамъ урядъ не дае нѣчого для церкви, а священникъ немае ще запевненого кусника хлѣба, а народъ, якъ хоче его мати, мусить его удержувати, божь воздухомъ прерійнымъ жити не буде, далеко вôдъ свѣта и людей. На матеріяльныхъ недостаткахъ розбивае ся вся организація, бо люде, тобто тй, котрыхъ организуе ся, не мають нѣчо, а той що организуе, також нѣчо немае.

О. Д. Поливка.

Вѣсти изъ старого краю.

Жиды въ Австріи.

У Вѣдни, столици Австріи, появилась книжка, що безпристрасно, на пôдставѣ самыхъ урядовыхъ даныхъ, доказуе нечуваный поступъ жидôвского капіталу въ Австріи. Австрія платить пр. за 1899 рôкъ 122 міліонôвъ зл. самого проценту вôдъ державного довгу. А понеже всѣ пожички позатяганй выключно въ жидôвскихъ банкахъ, тому австрійска держава мусить платити жидамъ всѣ проценты, то-жь не дивниця, що вôдъ жидôвъ зависиме правительство та що майже самй жиды суть головными доставцями для арміи.

А теперь пригляньмо ся поступови жидôвъ въ набуваню землѣ, тои пôдвалины усего суспôльного та державного быту. Вѣдень числить 130 тисячь жидôвъ (пôдчасъ коли пр. цѣла Франція не мае ихъ бôльше якъ 70 тисячь). Оденъ тôлько чоловѣкъ, членъ всесвѣтнои родины, вѣденьскій Ротшильдъ, вже передъ кôлькома роками оплачувавъ великаньскй податки вôдъ свого недвижимого майна, котре самъ оцѣнивъ на 800 міліоновъ зл. такъ, що той банкиръ, самъ оденъ, мôгъ бы своимъ маеткомъ выкупити майже цѣлу велику посѣлôсть въ Чехахъ, бо всѣ земельнй маетки, що складають ся на бôльшу посѣлôсть въ Чехахъ, оцѣненй на 984 міліон. зл. Затѣмъ оденъ Ротшильдъ мае тôлько маетку, що 39 князѣвъ, 107 графôвъ и 66 бароновъ февдальнои ческои шляхты. Оденъ жидôвскій банкиръ у Вѣдни мае самого доходу зъ желѣзницѣ 15 міл. злр. рôчно, не вчисляючи въ тое доходôвъ зъ фабрикъ та иншихъ »зрывкôвъ«.

Пригляньмо ся теперь, въ якій способъ велика власнôсть въ декотрыхъ краяхъ переходить чимъ разъ бôльше въ жидôвскй руки. Ажь до 1867 р. не вôльно було жидамъ въ Галичинѣ купувати землѣ и тому въ цѣлôмъ краю було лишь 38 жидôвскихъ власттелѣвъ грунту. Се обмежене знесено. Вже въ роцѣ 1870 въ Галичинѣ е 69 жидôвскихъ великихъ власттелѣвъ землѣ, що голосували въ першôй куріи. Въ р. 1876 число жидôвскихъ бôльшихъ власностей дôйшло до 289, а въ р. 1880 вже каждый пятый власттель бувъ жидомъ.

Дрôбну, хлопску власнôсть постигла не менше сумна доля. Вôдъ р. 1874 до 1892 перейшло въ жидôвскй руки 43 тисячь хлопскихъ маеткôвъ. Если такъ пôде дальше, то за якихъ 20 лѣтъ, жиды будуть одинокими власттелями землѣ въ Галичинѣ, въ котрôй вже теперь держать въ своихъ рукахъ 70 процентъ землѣ яко власттелѣ або арендарѣ.

Таке саме водить ся и на Угорщинѣ. Пôсля урядовои статистики 67½ процентъ великои посѣлости земельнои выарендовують жиды, а власттелѣвъ е 1,039 або 43 проц. загального числа. Подôбно, якъ давнѣйше въ Галичинѣ, жиды не смѣли тамъ купувати землю ажь до року 1864, а теперь, по 35 лѣтахъ знесеня того права, до жида Поппера належить половина нітраньского комітату. Жидъ Дойчь е власттелемъ великихъ просторôвъ пôдъ Файнъ Кірхенъ, а що ще належить землѣ до иншихъ жидôвъ... Загаломъ въ Угорщинѣ 70 проц. усеи землѣ находить ся въ рукахъ жидôвъ. Крôмъ того найлучшй винницѣ на Угорщинѣ суть въ рукахъ жидôвъ. Така сама історія зъ угорскимъ збôжемъ, зъ угорскими волами и безрогами.

НОВИНКИ.

— ПО ПОВОДУ РОЗДВЯНЫХЪ СВЯТЪ СЛѢДУЮЧЕ ЧИСЛО НЕ ВЫЙДЕ ЯКЪ ЗВЫЧАЙНО НА ДРУГІЙ ТЫЖДЕНЬ, АЛЕ АЖЬ ЗА ДВА ТЫЖДНѢ.

Державнй клопоты.

На порозѣ 20 столѣтя нагромадилось державамъ не мало клопотôвъ, що заважать о будучности народôвъ, въ мѣру того, якъ котра держава упораесь зъ ними. А вже доймаючимъ клопотомъ для Англіи суть Буры въ полудневôй Африцѣ, котрыхъ ажь доси уважали за дурныхъ хлопôвъ. Тымчасомъ хлопы, поздержуючи зъ стратегічною уметностю, походъ англійскихъ вôйскъ, закуповують живнôсть, оруже та вербують бôльше жовнѣрôвъ-добровольцѣвъ. Зô всѣхъ сторôнъ йдуть заявы спôвчутя для Бурôвъ, навѣть въ самôй Англіи. Въ Ню Йорку вербують для Бурôвъ добровольцѣвъ, навѣть мало завязатись товариство зъ самыхъ Ирляндцѣвъ (Айришôвъ), що пôдюджуе Канаду до вôдорваня ся вôдъ Англіи. Франція и Россія суть ворогами Англіи и бодай тайно помагають Бурамъ, а навѣть пôдюджують абісиньского короля Менелика, щобы вôнъ выступивъ противъ Англія. Англія въ страху, то-жь высылае поспѣшно вôйска на помôчь побитымъ генераламъ, а всюды по церквахъ розказано молитвы, щобы Пан-Бôгъ дозволивъ Англикамъ проляти якъ найбôльше бурійскои крови.

Важный выхôдъ.

Наконецъ по довгихъ неудачахъ и пробахъ вынайдено способъ для запобѣженя колізіямъ поѣздôвъ желѣзничихъ. Способъ той мае бути дуже добрый, бо не буде вôнъ залежный вôдъ людского слуху або зору, котрй можуть нераз ошукати або вôдмовити службу, але буде зовсѣмъ вôдъ нихъ незалежно робити свою роботу. При его помочи можна задержати поѣзды гнанй воздухомъ, електрикою, парою, або якоюнебудь другою силою — въ однôй хвили.

Землетрясене.

Населене мѣста San Jacinto, въ Каліфорніи, не може ще успокоитись зъ перестраху, котрого причиною було тамъ землетрясене. Майже каждый будынокъ зрушеный, а по головнôй улици не можь навѣть перейти, бо хôдники и улиця завалена цеглами и деревомъ зô стѣнъ поваленыхъ домôвъ. Всѣ дроты електричнй поперерыванй а публичный шпиталь сильно ушкодженый. Въ индіяньской резервацій припадало на той вечеръ свято, получене зъ танцями. Индіяне мали виску, попили ся и спали, коли наразъ тяжкй стѣны зсунули ся на нихъ, забиваючи шѣстьохъ а богато зôстало покалѣченыхъ.

Амбітный спѣвакъ.

Оденъ богачь запросивъ до себе на вечеръ славного спѣвака Роґера и зъ горы заплативъ ему 1500 долярôвъ за тое, що мавъ заспѣвати пару пѣсень въ присутности запрошеныхъ гостей. Коли вôнъ спѣвавъ, то декотрй гостѣ замѣсть уважно слухати »соловія« зачали мѣжь собою бесѣдувати. Сейчасъ зауважавъ тое спѣвакъ и вынѣсъ ся зъ хаты тихцемъ помимо того, що ще мавъ спѣвати де-що и бôльше не вернувъ. На другій день дôстае богачь вôдъ »соловія« въ листѣ 2000 дол., въ котрôмъ такъ стояло написано: »Маю честь переслати вамъ, пане, 1500 долярôвъ, котрй я вчера дôставъ вôдъ васъ за спѣвъ, а 500 дол. позваляю собѣ еще додати вамъ за тое, що я декотрымъ панкамъ перешкаджавъ въ ихъ розговорѣ«.

Весѣльный сыръ.

Дивный звычай пануе мѣжь народомъ въ Швайцаріи. Того самого дня, въ котрôмъ побирае ся молода пара, передають пріятелѣ молодымъ великій кружокъ сыра. Але треба знати, що они того сыра не ѣдять, але затримують собѣ на памятку въ особнôй до того приряджено шафѣ. Если въ тôй родинѣ хто уродить ся, або умре, то записують на тôмъ сырѣ.

— ДНЯ 28. грудня м. р. хоронено на цминтари въ Вашинґтонѣ тыхъ жовнѣрôвъ, що погибли пôдчасъ експлозіи военного корабля »Мейнъ« въ гаваньскôй пристани. Въ похороннôмъ походѣ взяли участь: президентъ, члены ґабінету, офіцеры арміи и маринарки.

Гриць. Я також незгôрше сьогоднѣ змахавъ ся. Оба зъ Петромъ та Данькомъ такъ мы звивались, троха зъ насъ душѣ не выгнало (фукае и обтираесь кольоровою хустиною).

Петро. Менѣ та робота якось плужить — нѣчо не болить. Все бы було добре, йно, якъ наликаю ся того пороху, то анѣ суди Боже его выкашляти.

Иванъ (всмѣхаючись въ сторону Петра). Зъ чого тебе чоловѣче мае ще болѣти? Недавно влѣзъ въ майны и хоче, щобъ вже его кости болѣли; але поспытай ты, братку, мене, що я вже натерпѣвъ ся? Десять лѣтъ, та-жь то не хвиля!

Гриць. И я вже нѣвроку понавыбиравъ досить того вугля. Вѣдай буде якихъ сѣмъ рокôвъ якъ я въѣхавъ до Ню Йорку. Але за той часъ, хвала Богу, йно разъ трохи попѣкъ ся газомъ. Въ Бозѣ надѣя, що и на дальше буде мене хоронити.

Иванъ. Я вже неразъ шкиривъ зубы до смерти. Вже мене присыпало, разъ опалило, а що я вже надививъ ся на людскй муки та смерти, ажь лячно якъ собѣ про те все нагадаю. Мы бесѣдуемо, а де-жь дѣлись тамтй два: Данько и Василь?

Петро. Они йшли заразъ за нами, певно по дорозѣ вступили до стору купити де-що.

Данько (за сценою): Та йдѣть геть, вôдчепѣть ся вôдъ мене! чого хочете?

Анна (за сценою) Та дай хоть пять центôвъ, Даньку!

(Иванъ, Гриць и Петро смѣють ся).

Петро. Та-жь то Чорниха! Певно ихъ напастуе за грошѣ на виску.

Иванъ. То шельма не баба! Хлописко згарованый якъ вôлъ, певно десь кружить коло хаты, а она свѣтами бѣгае. Ой бука на неи бука!..

(Чути вдруге голосъ Анны): Та дай-же, дай!

Петро. А то лебедить, мусѣла десь порядно заляти чуприну.

(Входить на сцену Данько, Василь и Анна Чорниха, розпелехана, обпацькана, зъ червонымъ посомъ и горѣючими вилицями, держить зъ заду обохъ за руки и запираючись ногами объ землю волочить ся за ними. При тôмъ оба парубки на перемѣну звертають ся до неи зъ словами): Чорнихо, та вôдступѣть ся, чого хочете? (Такъ йдуть ажь на середъ хаты. Пôдчасъ того Иванъ, Гриць и Петро смѣють ся, прибираючи рôжнй вôдповѣднй позы).

СЦЕНА 4.

Иванъ, Гриць, Петро, Данько, Василь, Анна Чорниха, опôсля **Євка** и **Маруся.**

(Данько, Гриць и Анна передъ столомъ).

Данько (шарпнувши руку). Тьфу, иги на васъ! Привязала ся баба, анѣ рушь вôдчепити ся!

Анна (пущае обохъ и стоить колишучись, оперта одною рукою о стôлъ). Ото кавалѣры, но! Та-жь якъ я тримала »бурдингерôвъ« давнѣйше, то хиба остатнѣй якій, щобы не вышмаривъ десять центôвъ на палюнку. А ту диви, такй гôднй парубчаки а таке тото вже скупенда. Та ты небоже оденъ зъ другимъ, якъ вжениш ся, то крупы бабѣ будешь рахувати! (Крутить головою). Ой не зазнае баба коло тебе роскоши, нѣ! (Посуваесь до Ивана и обôймае его за шію). Правда кумцуню?

Иванъ (вôдпихаючи ей легко). Або я, кумо, знаю, або що? Идѣть геть вôдъ мене, ще моя стара надôйде, то погадае, що я до васъ залицяю ся.

Анна (обнимаючи вдруге и хоче цѣлувати). Або то я кумы бою ся, чи що? чи то я собѣ не газдыня, якъ другй?

Иванъ (звôльна вôдпыхае ей). О, та хто-жь бы вамъ, кумо, тото спиравъ?! я йно такъ... та я вже старый, зпрацьованый, йдѣть до молодшихъ.

Анна. Добре мовите, кумцю! Або-жь то я така стара? Та-жь я ще десять дѣвчатъ за поясъ заткну (сунесь непевнымъ крокомъ до Гриця, кладе руку на его чуприну и гладить волося а другою суне ему пôподъ бороду) Грицуню, чого ты такъ, хробаку, зажуривъ ся, га?

Гриць (зъ провола не оборонюючись влѣплюе на неи очи). Того, Чорнихо, такъ зажуривъ ся, бо не знаю допевно, чи всѣ такй жѣнки якъ вы?

Петро. Но, якъ бы всѣ такй були на свѣтѣ, то бы давно вже запавъ ся пôдъ нами.

Анна (до Гриця). Такои якъ я, Грицю, то тяжко и пошукати! Що я вже не видѣла, куды я не бувала... Господи святый, Матѣнко пречиста!.. Та ты мене, Грицуню, знаешь, мы обое до Америки приѣхали (гладить его пôподъ бороду, пôдлещуючись) Грицю, дай на пôвъ кварты виски, дай!

Гриць. Я не пю виски.

Анна. Ну, то дай на пиво, Василюньо збѣгне то принесе.

Гриць. Дайте менѣ спокôй, я ще не вмывъ ся, анѣ не ѣвъ, де менѣ пиво въ головѣ.

Анна (оглядаесь по другихъ). Петрусю, проси Гриця, най дасть 10 центôвъ, проси!

Петро. Просѣть вы самй, я не хочу пити. (Въ тôмъ вôбѣгае Євка зъ великою мискою и зъ шматою въ руцѣ).

Євка. Ей, кумо, а на васъ зновь що зайшло? Вы чомъ влѣзли межи хлопôвъ та не дасте имъ спокою?

Анна (йде до неи заточуючись и говорить шопотом звôльна). Тихо, кумуньцю... не сварѣть .. я нѣчого... Я, знаете, троха забавилась въ кумы Стефанихи .. А то, вважаете було такъ...

Євка (нетерпеливо). Е, дайте менѣ спокôй, я не маю часу! Видите, що хлопы прійшли зъ роботы!

Анна (бере Євку за руку). Помалу, кумцуню, помалу, йно собѣ звôльна, я всьо поробите. Або то мало часу въ Вôтця небесного? Видите такъ: Прійшла до мене рано кума Фрозка тай каже: Кумо Чорнихо та подьте-ле зô мновъ. Та де? питаю ся. Та до кумы Стефанихи. Та по що? Та буде тамъ кума Явдоха, кума Марина, кума Бичиха, тай ще тамъ якйсь, всѣ порядні газдинѣ, та забавимо ся. Я собѣ, кумо Евцуню, гадаю...

Данько (зриваесь зъ обуренемъ зъ мѣсця). Е, сусѣдо, та бо вы не розповѣсте того всього до завтра! Пустѣть газдыню, не затримуйте ей, бо намъ ѣсти хоче ся, тай брудъ насъ пече!... (Всѣ встають).

Анна. Ей, паничику! Вы бы йно всѣ хотѣли, щобы мы жѣнки коло васъ бѣгали та гарували на васъ!... О, ту нѣ въ Америцѣ! ту наше бабске право!

Данько. Отъ лѣпше йдѣть до хаты, бо тамъ вашъ старый прійшовъ зъ роботы а нема ему навѣть кому дверей вôдчинити.

Анна. А тобѣ що до того! Най стоить. Мыслишь, що мôй хлопъ такій якъ ты, що жалувавъ бы кусника хлѣба своѣй жѣнцѣ?

Маруся (вôбѣгае). Гей хлопы, идѣть вмывати ся, вода вже готова!

Иванъ. Ходѣмъ, ходѣмъ! (Встають до вôдходу).

Анна (робить за ними хрестъ). Йдѣть вѣтрами, йдѣть!

Євка (кладе миску на стôлъ). Иване, а поумывай имъ всѣмъ плечѣ и кажи собѣ змыти, бо потôмъ не доперу ся вашихъ сорочокъ...

Иванъ. Добре, мати, добре.

Маруся (хапае по-заду йдучого Гриця). А що, есть клямра, Грицю?

Гриць. Есть, есть!

Маруся (пôдскакуе за йдучими). То добре, ажь теперь вберу ся якъ пава. (Мущины и Маруся вôдходять).

(Дальше буде.)

Нещасный день.

Нещаснимъ днемъ въ тыждни не є, якъ доси гадали, пятниця, а понедѣлокъ, въ котрôмъ припадає 17.17 процентъ усѣхъ нещасть, якй лучають ся людамъ въ протягу цѣлого тыждня. Правдоподôбно вплыває на те безпосереднє сусѣдство зъ недѣлею, що замѣсть стати днемъ выпочинку, стаєсь найчастѣйше днемъ усякихъ забавъ. Въ вторникъ лучаєсь 15.77 пр. нещасныхъ выпадкôвъ, въ середу 16.38, въ четверъ 15.73, въ пятницю 16.38, въ суботу тежь 16.38. Въ недѣлю люде суть мабуть найбезпечнѣйшй, бо въ тôмъ дни лучаєсь лишь 2.67 проц. усѣхъ нещасть зъ цѣлого тыждня.

Корабель затонувъ.

Дня 24. грудня м. р. затонивъ ся англійскій корабель недалеко полудневои Каліфорніи. Зъ цѣлои залоги, що складалась зъ 30 людей, лишь 9 выратувалось, а проыхъ поглотили морскй фалѣ.

— **Хто хоче** вôдразу богачомъ стати, всегда зле на тôмъ выйде. Недавно тому бруклиньскй ошусты, що прозвались „Franklin Syndicats“, обчистили такихъ охочихъ стати богачами зъ тяжко заробленого гроша. Обѣцяли они платити десять процентъ на тыждень вôдъ вложеного капіталу и справдѣ за якійсь часъ платили позичаючи грошѣ въ другихъ, або платячи сей процентъ зъ надпланыхъ депозитôвъ. Коли однакъ видѣли, що вже спорє число дуракôвъ зложили въ ихъ руки значну суму грошей, замкнули »бізнесъ« и щезли. Кажуть, що заробили на тôмъ пару міліонôвъ долярôвъ, а людямъ дали науку, що хто хоче вôдразу богатымъ стати, той втратить и те що має.

— **Commissioner** of Indian affairs подає въ своимъ справозданю, що причиною несупокою межи Индіянами въ Мінесота, минувшого року, було тое, що deputy marshalls арештували безъ причины Индіянôвъ цѣлыми десятками, въ той цѣли только, щобы дôстати установлену за тоє заплату. Таксаторы ґрунтôвъ и лѣсôвъ индіяньскихъ робили тоту саму роботу по 2 або 3 разы и казали собѣ за те солоно платити. Землѣ индіяньскй продавано пониже ихъ вартости, та роблено другй надужитя. Таке поступованє »цивілізованыхъ Американцѣвъ« взглядомъ »дикихъ Индіянъ« можна назвати хиба лишь пôдлымъ злодѣйствомъ, про котре комісаръ справъ индіяньскихъ повиненъ бувъ сейчасъ дати свѣту знати. Въ той способъ бувъ бы запобѣгъ проливови крови та посиланю войска на покривдженыхъ.

— **Ученй** пророкують, що якъ мясожернй великй звѣрѣ и гады зостали выницщенй въ цивілізованыхъ краяхъ, такъ само невдовзѣ будуть выницщенй и маленькй звѣрятка, що звуть ся бактеріи, а котрй суть причиною такъ многихъ смертельныхъ слабостей. Оно вже и иде до того. Холера и жовта фебра нынѣ вже не такъ страшнй якъ були давнѣйше, а и на дифтерію и тифоидъ мають вже нынѣ лѣкарства.

— **Вôйна** Американцѣвъ зъ Филипинцями, а Англикôвъ зъ Бурами и судъ жида Дрейфуса въ Франціи — се найважнѣйшй подѣѣ минувшого року. Сумно, але правдиво. Маймо надѣю, що сей рôкъ принесе намъ лѣпшй надѣѣ.

— **Въ Австріи** ажъ до плачу приходить. Анѣ оденъ президентъ міністрôвъ не може на довго загрѣти свого президіяльного крѣсла. Новый президентъ гр. Клярі побувъ оденъ мѣсяць тай мусѣвъ уступити мѣсце новому др Вітековы, котрый о только щасливымъ вôдъ своихъ попередникôвъ, що не зрезигнує зô свого становиска въ тôмъ самôмъ роцѣ, въ котрôмъ его принявъ.

— **Нѣмеччина** знову, въ особѣ цѣсаря Вільгельма, бажала-бъ стати могучою на морѣ и тому захотѣла вôдъ парляменту ухваленя великихъ грошей на будову кораблѣвъ. Противъ того выступила досить сильна партія и горячо аґітує противъ непотрѣбныхъ выдаткôвъ.

— **Американцѣ** перестали вже интересуватись Филипинами, де все ще лесь кровь Филипинцѣвъ та Американцѣвъ, помимо запевнень ґенерала Отиса, що повстанє вже придавлене.

— **Роберъ** (rubber) выробляють зъ соку подôбного до молока, зъ деревъ, що ростуть въ полудневôй Америцѣ надъ рѣками Амазонкою и Пурусъ. Понеже лѣсы въ полудневôй Америцѣ дуже густй, а тй дерева, що ростуть надъ берегами згаданыхъ рѣкъ, менче больше зницщенй, то есть надѣя, що роберъ зъ року на рôкъ буде дорожшій, позаякъ больше треба буде заходôвъ, кошту, щобы его достати.

— **Вôдъ** 145 до 160 тисячь волоскôвъ на головѣ мають люде, що мають ясне волосе; около 105 тисячь тй, що мають волосе чорне, а рудй мають лишь около 30 тисячь волоскôвъ. За-то волосе тыхъ послѣднихъ є звычайно досить грубе и не выпадає такъ легко якъ ясне або чорне.

— ДЛЯ пробованя чи насѣне, котре продають фармерамъ, є добре, поставлено въ Вашинґтонѣ особный дôмъ. Дослѣды показали, що многй насѣня суть фальшованй, черезъ домѣшку другихъ насѣнь дешевшихъ, а заразъ и шкодливыхъ.

— **Въ** „Sonntagsblatt“ ч. 52. недѣльнôмъ додатку до „New-Yorker Volkszeitung“ находить ся переклядъ одного оповѣданя нашого молодого писателя В. Стефаника, пôдъ заголовкомъ: „Ein Brief. Aus dem Kleinrussischen von Wassil Stefanyk.

На руску бурсу въ Новôмъ Санчи жертвували въ Лансфордъ, Па.

Бр. Рожд. Пр. Богор. $5.00, о. Петро Кешелякъ 1.00, М. Салантай 1.00, В. Е. Свіни 1.00, Леонъ Монѣта 1.00, Т. Плюта 1.00, Тадей Спичакъ 1.00, Й. Дроздякъ 1.00, Юрко Дроздякъ 1.00, Петро Плюта, 50, Гарас. Сидорякъ 50, Йосифъ Апельовскій 50, Андр. Дацей 50, Мих. Павликъ 50, Николай Стухлякъ 30, Митр. Молотчакъ 25, Мих. Дикунъ 25, Андрей Добошь 25, Юрій Добошь 25, Василь Йойда 25, Лук. Монѣта 25, Лука Бибель 25, Мих. Урда 25, Гнать Демчаръ 25, Миронъ Курей 25, Лук. Далякъ 25, И. Курей 25, Тита Плюта 25, Тимофей Урда 25, Иванъ Хома 25, Николай Ющакъ 25, Дим. Русинякъ 25, И. Тхôръ 25, Изид. Скарлошь 25, Юліянъ Сидорякъ 25, Ал. Скарлошь 25, Софронъ Скарлошь 25, Пет. Покрищакъ 25, Ант. Ющакъ 25, Петро Смітъ 25, Никола Рудавскій 25, Иванъ Полянскій 25, Юрій Курей 25, Григорій Курей 25, Иванъ Пачута 25, Онуф. Гайтко 25, Дмитр. Маценко 20, Ник. Котисъ 20, Мих. Циприкъ 20, Андр. Кухарскій 20, Василь Бибель 20, Петро Куцей 15, Конст. Тудуй 15, Ив. Якибикъ 15, Конд. Ярома 15, Пр. Дробошь 10, Лешко Йойда 10, А. Насадій 10, Теод. Шубикъ 10, Вас. Балашь 10, Томко Павлинчакъ 10, Дим. Павлинчакъ 10, Юр. Йойда 10, Алекс. Полявскій 10, Ст. Митринишинъ 10, Ив. Карликъ 19, Гав. Русинко 10, В. Ющакъ 10, Лука Корба 10, Ив. Вапцко 10, Вас. Феленчакъ 10, Ів. Пиртко 10, Ив. Йойда 10, Мих. Маценко 10, Марія Ющакъ 10, Изид. Вапцко 10, Петро Квочка 10, Ив. Сокира 10, Андр. Пелешь 10, А. Гайтко 10, М. Филипъ 10, Филипъ Землякъ 10, Ив. Валяшь 10, В. Ковачь 10, Ал. Хомякъ 10, Андр. Ющакъ 10, Вас. Когутъ 5, Ант. Митринишинъ 5, Ник. Мишко 5, И. Кобанъ 5, Т. Митринишинъ 5, Мих. Гайдучокъ 5, Маг. Горагусъ 5, Ив. Горагусъ 5, В. Беневитъ 5, М. Качикъ 5, Юрій Берняя 5, Якôвъ Тявьо 5.

ПОСМЕРТНИ ВѢСТИ.

Семенъ Островскій, л. 40, родомъ зъ Жеґестова, членъ бр. св. Василія В. въ Simpson, Pa. и »Р. Н. Союза«, ч. кн. гол. 587, зоставъ убитый треномъ дня 19. падолиста, коли вертавъ вôдъ знакомыхъ домôвъ.

Теодоръ Дудикъ, л. 18, родомъ зъ Лося, членъ »Р. Н. Союзъ« въ Mayfield, Pa., ч. кн. гол. 979, упокоѣвъ ся въ шпитали 18. грудня при ампутаціи потовченои ноги.

Дня 29. децембра м. р. погибъ въ майнахъ придавленый вôдломомъ угля **Данько Дзядикъ,** членъ братства св. Кирила и Методія въ Shamokin, Pa. и членъ »Р. Н. Союза«. Небôщикъ походивъ зъ села Чирна, повѣтъ Грибôвъ, въ Галичинѣ. Числивъ 35 р. житя, полишивъ жѣнку и трое дѣтей.

Вѣчная имъ память!

СМѢШНЕ.



СУДЯ И ПРОЦЬ.

Судя: — Чому ты, Процю, ударивъ такъ жѣнку по лобѣ, що ажъ зубы повылѣтали?..

Проць: — Бо такъ не можна ударити по зубахъ, щобы лобъ вилетѣвъ.

ЖИДЪ ДО МУЖИКА.

— Слюхай но, Иванъ, чому якъ ты собѣ косишь и остришь камѣнь на косу, то твой коса отакъ борзенько каже: »собѣ, собѣ, собѣ!«, а якъ ты менѣ косишь, то вонъ каже поволеньки: жи-до-ви, жи-до-ви?..«

ОХОЧЙ.

Петро: — Оженѣть мя панъ-отче, дамъ вола...

Грицько: — А мене якъ рожените, дамъ вамъ два...

НОВЫЙ ДѢДИЧЪ.

— Иванке! Бери но, заѣзджай!

— Заразъ, прошу пана, лишь запряжу.

— Дѣдько въ твои маме! Возьми заѣзджай, потôмъ будешь запрягало...

Деканъ на візитаціи до провизора: — Хто ту у вашôй церкви господаръ?

Провизоръ: — Та хто-жь бы? Такой »еґомосць«.

Деканъ: — Брешешь, бо у васъ павукъ господарить, онъ диви! яке павутинє порозвѣшувавъ, якъ мотузє.

Лѣкаръ: — Я ще не дививъ ся на языкъ вашои жѣнки.

Чоловѣкъ недужои: — То вы, пане, не бачили ще найбôльшого лиха...

Михась, оглянувши слоня въ менажеріи, а вôдтакъ иншй звѣрята, каже при вôдходѣ до батька:

— Ходѣмъ, тату, еще разъ подивити ся на тоту велику звѣрюку, що ѣсть хвостомъ медôвники.

ПЕРШІЙ.

— Ту въ вашôй сторонѣ чимало дурныхъ.

— Чи вы, пане, натрафляли такожь на такихъ?

— Я, мôй пане, коли правду маю вамъ сказати, першого въ особѣ вашôй маю честь пôзнати.

Иванъ: — Якъ поводить ся Михайлови, вôдколи вывчивъ ся ѣздити на байсикли?

Микола: — Та якъ, вôнъ ходить теперь на двохъ костурахъ...

Мати: — Диви, Васильку, курятко вже выклѣвує ся зъ яйця!

Василько (надумавшись) — Але якъ оно тамъ влѣзло?

НАШЙ ДѢТИ.

Разъ въ гостинѣ завели дѣти забаву, въ котрôй хлопцямъ треба було выбирати собѣ до пары яку будь дѣвчину. Всѣ кинулись до дѣвчатъ, а лишь оденъ хлопець вôдôйшовъ мовчки на бôкъ.

— Чому то ты, сыну, не выбравъ собѣ пары? — пытає его панѣ дому.

— Бо не хочу бути такій нещасливый якъ мôй тато! — вôдповѣвъ десятилѣтный фільозофъ...

ЗАПЛАТИЛИ ЗА „СВОБОДУ“ ВЪ ДЕЦЕМБРѢ с. р.

Зô Спол. Державъ.	
MT. CARMEL, PA.	
Гукъ Гр.	$2.00
Мурдза Т.	2.00
SHAMOKIN, PA.	
Тиханьскій Н.	2.00
Куликъ Й.	4.00
Карпикъ Д.	2.00
Шаршонь А.	1.00
Слезѣнь Й.	2.00
SHERMAN, CONN.	
Тузъ Пр.	2.00
MONESSEN, PA.	
Ѣжъ Гр.	1.00
NEW YORK.	
Саричь В.	2.00
ANACONDA, MON.	
Гербутъ Я.	2.00
SUMMIT, N. J.	
Полинякъ Пр.	1.00
CORNING, N. Y.	
Стопень П.	2.00
MCADOO, PA.	
Гончакъ В.	1.00
Зъ Канады.	
YORKTON, ASSA.	
Василѣвъ Гр.	2.00
LETHBRIDGE, A.	
Гербутъ М.	4.00
PLEASANT HOME, M.	
Лазоровичъ П.	2.00
Дрогомирецкій Ив.	1.00
EDNA, A.	
Мельникъ Ив.	1.00
Зъ Бразиліи.	
Курітиба.	
Руска читальня	10 мільрейсôвъ
Зъ гав. островôвъ.	
OALA.	
Головатый М.	6.00

Читайте „Свободу“!

—ЄСЛИ—

маєте яке право, хочете продати або купити въ старôмъ краю грунтъ, дôстати сплатокъ або грошѣ щосте пôслали до старого краю — удайте ся зъ тымъ до Пырча, въ Олифантѣ. Вôнъ вамъ добре зробить и порадить.

Адресъ:

D. Pyrcz,
Box 355 — Olyphant, Pa.

Въ редакціи „Свободы“ можуть достати Вєч. ОО. Духовнй по 1 цнт. за еґземпляръ:

1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

Колядки.

I.

Христосъ родивъ ся, Христосъ!
Изъ Дѣвы Маріи
Чистои лелѣи
Христосъ!
Христосъ родивъ ся, Христосъ!
Въ сгасиѣ-хижинѣ
Въ вертепѣ-хлѣвинѣ
Христосъ!
Христосъ родивъ ся, Христосъ!
Якъ боже ягнятко,
Благое дитятко
Христосъ!
Христосъ родивъ ся, Христосъ!
Для спасеня свѣта
На вѣчніи лѣта
Христосъ!

II.

Люде не смутѣтесь,
Зъ Христомъ звеселѣтесь!
Зъ Христомъ у яслахъ на сѣнѣ,
Що родивсь въ вертепѣ
За мѣстомъ у степѣ —
Де зоря слала промѣнѣ!

Люде не смутѣтесь
Зъ Христомъ звеселѣтесь,
Зъ Христомъ Всевишн. Словом,
Котрого, якъ сына,
Марія Єдина
Чистенькимъ крыла покровомъ.

Люде не смутѣтесь
Зъ Христомъ звеселѣтесь,
Зъ Христомъ, изъ дитятемъ бо-
Бо вôнъ люд убогій (жимъ,
На земли премногій
Вôдъ тьмы избавити зможе.

III.

Вѣточка зацвила
И овочь зродила,
Вѣтка давного Арона
Въ божôмъ Ветлеемѣ
Зъ Юдовои семіи,
Котру красила корона.
Вѣточка чудесна,
Вѣточка небесна,
Дивуйтесь божіи люде,
Бо зъ вѣточки тои
Для землѣ цѣлои
Пророкъ превеликій буде!
Дивуйте ся люде,
Пророкъ зъ неи буде!
Пророкъ надъ всѣ пророки,
Що буде всѣхъ вчити,
Якъ грѣхи губити,
Якъ душь гонити пороки.
Людей буде вчити,
А тіи въ ланиты
Муть бити Його Пресвятого,
Бити и ранити
Серце кровю крыте,
Якъ лиходѣя якого...

IV.

Не плачь Рахиле, що рôднѣ твои
Дѣточки годнѣ упали,
Бо то не твои — а римскі вои
Тѣльця ихъ порубали.

Не плачь Рахиле! не плачь о, мати,
Що твои, якъ крѣпы, дѣти,
Якъ тіи птички, часто, крилатѣ
На смерть мусѣли глядѣти.

Не плачь Рахиле! не плачь о, нене,
Не плачь нѣжна голубице,
Бо тай такъ вже твое закервавлене
Серце те бѣдне и лице.

Не плачь Рахиле! не зводи туги —
Хиба, що Ты не вѣдаешь,
Що Христа Твого не знайшли слуги
И що живымъ Го Ты маешь!

V.

Ой ты зоре свѣти
Та свѣти,
А ты осляточко
Побѣжи.
А ты Іосифе
Поганяй,
А ты Мати Христа
Та тримай.
Ой ты зоре свѣти
Лучами,
Ты ослику бѣжи
Ножками,
А ты Іосифе
Поганяй,
Ты Матѣнко Христа
Та тримай!
Ой Іосифе поганяй,
Матѣнко Христа потримай,
Бо бѣжить люта погоня
Туй-туй Васъ похоронять!
Бѣжи осле тай полями,
Бѣжи осле тай корчами
Ажь у землю Фараона.
Тамъ буде Вамъ оборона!
Ой бѣжи, поганяй,
Лѣсы, горы проминай,
А Ты Мати, Христа Мати,
Недай Христу пропадати.

Ж. Ж.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.